

บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
เรื่อง การขอคืนรถยนต์ของกลางที่ถูกยึดไว้ในการกระทำความผิด
ตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร

กรมศุลกากรได้มีหนังสือ ที่ กค ๐๕๐๓/๗๒๘๓ ลงวันที่ ๒ กรกฎาคม ๒๕๕๒ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สรุปความได้ว่า กรมศุลกากรได้เก็บรักษาของกลางประเภทรถยนต์ไว้เป็นจำนวนมาก ซึ่งเป็นของกลางที่เจ้าพนักงานศุลกากรและเจ้าหน้าที่ตำรวจได้ตรวจยึดไว้ในความผิดฐานลักลอบหนีศุลกากรตามมาตรา ๒๗ แห่งพระราชบัญญัติศุลกากร พุทธศักราช ๒๔๖๙ และรับไว้ด้วยประการใด ๆ ซึ่งของอันตนรู้ว่าเป็นของลักลอบหนีศุลกากรตามมาตรา ๒๗ ทวิ แห่งพระราชบัญญัติศุลกากรฯ โดยแยกของกลางที่เก็บรักษาได้ดังนี้

๑. คดีที่มีผู้ต้องหากระทำความผิดฐานลักลอบหนีศุลกากรตามมาตรา ๒๗ แห่งพระราชบัญญัติศุลกากรฯ หรือรับไว้ด้วยประการใด ๆ ซึ่งของอันตนรู้ว่าเป็นของลักลอบหนีศุลกากรตามมาตรา ๒๗ ทวิ แห่งพระราชบัญญัติศุลกากรฯ ซึ่งผู้ต้องหาขอทำความตกลงระงับคดีในชั้นศุลกากร โดยยินยอมยกของกลางให้เป็นของแผ่นดินตามเกณฑ์ระงับคดีตามที่อธิบดีกรมศุลกากรกำหนดตามมาตรา ๑๐๒ แห่งพระราชบัญญัติศุลกากรฯ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติศุลกากร (ฉบับที่ ๑๒) พุทธศักราช ๒๕๔๗

๒. คดีที่ไม่มีผู้ต้องหา เจ้าหน้าที่ได้ทำการตรวจยึดของกลางไว้เนื่องจากเป็นของที่เกี่ยวข้องเนื่องด้วยความผิดตามมาตรา ๒๗ แห่งพระราชบัญญัติศุลกากรฯ

ของกลางที่อยู่ในการเก็บรักษาของกรมศุลกากรในกรณีดังกล่าวนี้ เจ้าของหรือผู้มีสิทธิยื่นคำร้องเรียกเอาคืนโดยกล่าวอ้างว่ามีรู้เห็นหรือมีส่วนร่วมในการกระทำความผิด แต่ของกลางดังกล่าวถูกโจรกรรมมาโดยละเมิด ซึ่งเจ้าหน้าที่ทำการสอบสวนข้อเท็จจริงแล้วพบว่า มีพยานหลักฐานอันเชื่อได้ว่าของกลางดังกล่าวถูกโจรกรรมมาโดยละเมิดตามที่ผู้ร้องกล่าวอ้าง ซึ่งจากการตรวจสอบพบว่ามีกรณียื่นคำร้องใน ๓ กรณี ดังนี้

กรณีที่หนึ่ง เจ้าของหรือผู้มีสิทธิยื่นคำร้องขอคืนของกลางภายในกำหนดหกสิบวัน สำหรับยานพาหนะที่ใช้ในการกระทำความผิดหรือสามสิบวันสำหรับสิ่งอื่นนับแต่วันที่ยึด

กรณีที่สอง เจ้าของหรือผู้มีสิทธิยื่นคำร้องขอคืนของกลางเกินกว่ากำหนดหกสิบวัน สำหรับยานพาหนะที่ใช้ในการกระทำความผิดหรือสามสิบวันสำหรับสิ่งอื่นนับแต่วันที่ยึด

กรณีที่สาม การยื่นคำร้องบางส่วนกระทำโดยกงสุลมาเลเซีย ประจำจังหวัดสงขลา (กรณีที่เจ้าของหรือผู้มีสิทธิเป็นชาวมาเลเซีย) โดยมีทั้งกรณีที่ยื่นภายในและเกินกำหนดหกสิบวัน

ตามข้อเท็จจริงดังกล่าว กรมศุลกากรมีความเห็น ดังนี้

๑. รถยนต์ที่ถูกโจรกรรมในต่างประเทศแล้วมีผู้ลักลอบนำเข้ามาในราชอาณาจักรโดยเจ้าของไม่มีส่วนรู้เห็นหรือร่วมกระทำผิดด้วย ซึ่งต่อมาเจ้าหน้าที่ได้ยึดไว้ตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร ถือว่าไม่เข้าองค์ประกอบความผิดตามมาตรา ๒๗ แห่งพระราชบัญญัติศุลกากรฯ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติศุลกากร (ฉบับที่ ๑๑) พุทธศักราช ๒๕๕๐ ประกอบกับมาตรา ๑๖ แห่งพระราชบัญญัติศุลกากร (ฉบับที่ ๙) พุทธศักราช ๒๕๕๒ และไม่เป็นของอันพึงต้องริบตามมาตรา ๑๗ แห่งพระราชบัญญัติศุลกากร (ฉบับที่ ๙)ฯ สอดคล้องกับแนวคำวินิจฉัยของสำนักงานอัยการสูงสุดที่ พ. ๑๐/๒๕๒๑ ซึ่งได้มีคำวินิจฉัยในเรื่องนี้ว่า “รถยนต์ของกลางถูกขโมยมาจากประเทศมาเลเซียและนำเข้ามาในราชอาณาจักรไทยโดยบุคคลอื่น รถยนต์คันดังกล่าวก็มีใช้ของอันพึงต้องริบตามมาตรา ๑๗ แห่งพระราชบัญญัติศุลกากร (ฉบับที่ ๙) พุทธศักราช ๒๕๕๒ เพราะผู้ร้องมิได้รู้เห็นเป็นใจหรือร่วมกระทำผิดด้วย หากแต่เป็นของได้ถูกกระทำโดยละเมิดมาแต่ต้น ดังนั้น เจ้าของจึงมีสิทธิติดตามเอาคืนซึ่งรถยนต์ของกลางที่ถูกขโมยไปนั้นได้ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๓๖ วรรคหนึ่งจะนำมาตรา ๒๕ แห่งพระราชบัญญัติศุลกากร พุทธศักราช ๒๕๖๙ มาใช้บังคับไม่ได้”

๒. รถยนต์ที่ถูกโจรกรรมในต่างประเทศแล้วมีผู้ลักลอบนำเข้ามาในราชอาณาจักรโดยเจ้าของหรือผู้มีสิทธิไม่มีส่วนรู้เห็นหรือร่วมกระทำผิดด้วย ซึ่งต่อมาเจ้าหน้าที่ได้ยึดไว้ตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร กองศุลมาเลเซียประจำจังหวัดสงขลาไม่มีสิทธิยื่นคำร้องเรียกเอาคืนแทนเจ้าของหรือผู้มีสิทธิ เว้นแต่ได้รับมอบอำนาจจากเจ้าของหรือผู้มีสิทธินั้น ๆ

๓. กรมศุลกากรมีอำนาจสั่งคืนรถยนต์ที่ถูกโจรกรรมในต่างประเทศ แล้วมีผู้ลักลอบนำเข้ามาในราชอาณาจักร โดยเจ้าของไม่มีส่วนรู้เห็นหรือร่วมกระทำผิดด้วย เนื่องจากไม่มีเหตุใด ๆ ที่จะยึดหน่วงไว้ได้ตามกฎหมาย

ดังนั้น เพื่อให้เกิดความชัดเจนและเป็นแนวทางปฏิบัติ กรมศุลกากรจึงขอหารือคณะกรรมการกฤษฎีกา ดังนี้

๑. รถยนต์ที่ถูกโจรกรรมในต่างประเทศแล้วมีผู้ลักลอบนำเข้ามาในราชอาณาจักรโดยเจ้าของไม่มีส่วนรู้เห็นหรือร่วมกระทำผิดด้วย ซึ่งต่อมาเจ้าหน้าที่ได้ยึดไว้ตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร จะถือว่าเป็นของที่เกี่ยวข้องด้วยความผิดตามมาตรา ๒๗ แห่งพระราชบัญญัติศุลกากรฯ ประกอบกับมาตรา ๑๖ แห่งพระราชบัญญัติศุลกากร (ฉบับที่ ๙)ฯ และเป็นของอันพึงต้องริบตามมาตรา ๑๗ แห่งพระราชบัญญัติศุลกากร (ฉบับที่ ๙)ฯ หรือไม่

๒. รถยนต์ที่ถูกโจรกรรมในต่างประเทศแล้วมีผู้ลักลอบนำเข้ามาในราชอาณาจักรโดยเจ้าของไม่มีส่วนรู้เห็นหรือร่วมกระทำผิดด้วย ซึ่งต่อมาเจ้าหน้าที่ได้ยึดไว้ตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร เจ้าของหรือผู้มีสิทธิต้องยื่นคำร้องเรียกเอาคืนภายในกำหนดหกสิบวันสำหรับยานพาหนะที่ใช้ในการกระทำผิดหรือสามสิบวันสำหรับสิ่งอื่นนับแต่วันที่ยึดหรือไม่

๓. รถยนต์ที่ถูกโจรกรรมในต่างประเทศแล้วมีผู้ลักลอบนำเข้ามาในราชอาณาจักรโดยเจ้าของไม่มีส่วนรู้เห็นหรือร่วมกระทำผิดด้วย ซึ่งต่อมาเจ้าหน้าที่ได้ยึดไว้ตามกฎหมายว่าด้วย

ศุลกากร กงสุลมาเลเซียประจำจังหวัดสงขลามีสถานียื่นคำร้องเรียกเอาคืนแทนเจ้าของหรือผู้มีสิทธิ โดยไม่ได้รับมอบอำนาจจากเจ้าของหรือผู้มีสิทธิได้หรือไม่

๔. กรมศุลกากรมีอำนาจสั่งคืนรถยนต์ที่ถูกโจรกรรมในต่างประเทศแล้วมีผู้ลักลอบนำเข้ามาในราชอาณาจักรโดยเจ้าของไม่มีความรู้เห็นหรือร่วมกระทำผิดด้วยได้หรือไม่

คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๓) ได้พิจารณาข้อหารือของกรมศุลกากร โดยมีผู้แทนกระทรวงการคลัง (กรมศุลกากร) ผู้แทนกระทรวงการต่างประเทศ (กรมสนธิสัญญาและกฎหมาย) ผู้แทนสำนักงานอัยการสูงสุด และผู้แทนสำนักงานตำรวจแห่งชาติเป็นผู้ชี้แจงข้อเท็จจริงแล้ว เห็นว่า มีประเด็นที่ต้องพิจารณาให้ความเห็นตามข้อหารือของกรมศุลกากร ดังนี้

ประเด็นที่หนึ่ง รถยนต์ที่ถูกโจรกรรมในต่างประเทศแล้วมีผู้ลักลอบนำเข้ามาในราชอาณาจักรโดยเจ้าของไม่มีความรู้เห็นหรือร่วมกระทำผิดด้วย กรมศุลกากรจะสั่งคืนรถยนต์ของกลางดังกล่าวให้แก่เจ้าของหรือผู้มีสิทธิได้หรือไม่

ประเด็นที่สอง รถยนต์ที่ถูกโจรกรรมในต่างประเทศแล้วมีผู้ลักลอบนำเข้ามาในราชอาณาจักรโดยเจ้าของไม่มีความรู้เห็นหรือร่วมกระทำผิดด้วย ซึ่งต่อมาเจ้าหน้าที่ได้ยึดไว้ตามกฎหมายศุลกากร กงสุลมาเลเซียประจำจังหวัดสงขลา มีสิทธิยื่นคำร้องเรียกเอาคืนดังกล่าวคืนแทนเจ้าของหรือผู้มีสิทธิได้หรือไม่

คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๓) ได้พิจารณาประเด็นดังกล่าวแล้ว มีความเห็นดังนี้

ประเด็นที่หนึ่ง เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่า รถยนต์ของกลางที่เจ้าหน้าที่ได้ยึดไว้เป็นรถยนต์ที่ถูกโจรกรรมในต่างประเทศแล้วมีผู้ลักลอบนำเข้ามาในราชอาณาจักรโดยเจ้าของไม่มีความรู้เห็นหรือร่วมกระทำผิดด้วย จึงเป็นกรณีที่เจ้าของได้ถูกระงับการละเมิดมาแต่ต้น เจ้าของหรือผู้มีสิทธิย่อมมีสิทธิติดตามเอาคืนซึ่งรถยนต์ของกลางที่ถูกลักไปนั้นได้ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๓๖^๑ ประกอบกับมาตรา ๑๓๖^๒ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ กรมศุลกากรจึงมีอำนาจสั่งคืนรถยนต์ของกลางดังกล่าวได้ เนื่องจากไม่มีเหตุที่จะยึดหน่วงไว้ตามกฎหมาย

^๑ มาตรา ๑๓๖ ภายใบบังคับแห่งกฎหมาย เจ้าของทรัพย์สินมีสิทธิใช้สอยและจำหน่ายทรัพย์สินของตนและได้ซึ่งดอกผลแห่งทรัพย์สินนั้น กับทั้งมีสิทธิติดตามและเอาคืนซึ่งทรัพย์สินของตนจากบุคคลผู้ไม่มีสิทธิจะยึดถือไว้ และมีสิทธิขัดขวางมิให้ผู้อื่นสอดเข้าเกี่ยวข้องกับทรัพย์สินนั้นโดยมิชอบด้วยกฎหมาย

^๒ มาตรา ๑๓๖ ภายใบบังคับแห่งกฎหมายอาญา กรรมสิทธิ์แห่งสิ่งใด ๆ ซึ่งได้ใช้ในการกระทำผิดหรือได้มาโดยการกระทำผิดหรือเกี่ยวกับการกระทำผิดโดยประการอื่น และได้ส่งไว้ในความรักษาของกรมในรัฐบาลนั้น ท่านว่าตกเป็นของแผ่นดิน ถ้าเจ้าของมิได้เรียกเอาภายในหนึ่งปีนับแต่วันส่ง หรือถ้าได้ฟ้องคดีอาญาต่อศาลแล้วนับแต่วันที่คำพิพากษาถึงที่สุด แต่ถ้าไม่ทราบตัวเจ้าของ ท่านให้ผ่อนเวลาออกไปเป็นห้าปี

ถ้าทรัพย์สินเป็นของเสียหาย หรือถ้าหน่วงช้าไว้จะเป็นการเสี่ยงความเสียหายหรือค่าใช้จ่ายจะเกินส่วนกับค่าของทรัพย์สินนั้นไซ้ ท่านว่ากรมในรัฐบาลจะจัดให้เอาออกขายทอดตลาดก่อนถึงกำหนดก็ได้ แต่ก่อนที่จะขายให้จัดการตามควรเพื่อบันทึกรายการอันเป็นเครื่องให้บุคคลผู้มีสิทธิจะรับทรัพย์สินนั้นอาจทราบว่าเป็นทรัพย์สินของตนและพิสูจน์สิทธิได้ เมื่อขายแล้วได้เงินเป็นจำนวนสุทธิเท่าใดให้ถือไว้แทนตัวทรัพย์สิน

ประเด็นที่สอง ตามมาตรา ๓^๓ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยเอกสิทธิและความคุ้มกันทางกงสุล พ.ศ. ๒๕๔๑ ประกอบกับหลักเกณฑ์ในอนุสัญญากรุงเวียนนาว่าด้วยความสัมพันธ์ทางกงสุล ค.ศ. ๑๙๖๓ ข้อ ๕ (ก) และ (ณ)^๔ ได้กำหนดให้กงสุลมีหน้าที่คุ้มครองผลประโยชน์ของรัฐผู้ส่งและของชนชาติของรัฐผู้ส่ง ทั้งบุคคลธรรมดาและองค์กรที่จัดตั้งขึ้นในรัฐผู้รับ และเป็นตัวแทนหรือจัดให้มีผู้แทนที่เหมาะสมสำหรับชนชาติของรัฐผู้ส่งในศาลและหน่วยงานอื่นของรัฐผู้รับ เพื่อความมุ่งประสงค์ที่จะให้ได้มาซึ่งมาตรการชั่วคราวสำหรับการรักษาสีทธิและผลประโยชน์ของชนชาติเหล่านี้ไว้ตามกฎหมายและข้อบังคับของรัฐผู้รับในกรณีที่ชนชาติเหล่านี้ไม่สามารถปกป้องสิทธิและผลประโยชน์ของตนในเวลาอันเหมาะสมได้ เพราะเหตุของการไม่อยู่หรือเหตุอื่นใด โดยขึ้นอยู่กับหลักปฏิบัติและวิธีดำเนินการที่ใช้อยู่ในรัฐผู้รับ ดังนั้น กรณีที่กงสุลมาเลเซียประจำจังหวัดสงขลาได้ยื่นคำร้องขอคืนรถยนต์ที่ถูกโจรกรรมในประเทศมาเลเซียและมีการลักลอบนำเข้ามาในประเทศไทยแทนเจ้าของหรือผู้มีสิทธิซึ่งเป็นชาวมาเลเซียจึงสามารถกระทำได้ แต่การคืนรถยนต์ของกลางดังกล่าวเจ้าพนักงานศุลกากรสมควรเรียกให้กงสุลมาเลเซียประจำจังหวัดสงขลาแสดงใบมอบอำนาจจากเจ้าของหรือผู้มีสิทธิในรถยนต์ตามมาตรา ๑๐๘^๕ แห่งพระราชบัญญัติศุลกากร พุทธศักราช ๒๔๖๙ ด้วย

(ลงชื่อ) พรทิพย์ จาละ

^๓ มาตรา ๓ ให้รัฐผู้ส่งคณะทำการทางกงสุล สถานทำการทางกงสุล หัวหน้าสถานทำการทางกงสุล เจ้าพนักงานกงสุล ลูกจ้างทางกงสุล สมาชิกในคณะเจ้าหน้าที่ฝ่ายบริการ บุคคลในครอบครัวของสมาชิกในสถานทำการทางกงสุล และสมาชิกในคณะคนรับใช้ส่วนตัว รวมตลอดถึงสถานที่ บรรณสารทางกงสุล และบรรดาทรัพย์สินของสถานทำการทางกงสุลและของสมาชิกในสถานทำการทางกงสุลหรือของบุคคลในครอบครัวของสมาชิกในสถานทำการทางกงสุล ตามที่ระบุไว้ในอนุสัญญากรุงเวียนนาว่าด้วยความสัมพันธ์ทางกงสุล ซึ่งทำเมื่อวันที่ ๒๔ เมษายน พ.ศ. ๒๕๐๖ ท้ายพระราชบัญญัตินี้ได้รับเอกสิทธิและความคุ้มกันทางกงสุลตามที่กำหนดไว้ในอนุสัญญาดังกล่าว

^๔ ข้อ ๕ หน้าที่ทางกงสุลประกอบด้วย

(ก) คุ้มครองผลประโยชน์ของรัฐผู้ส่งและของชนชาติของรัฐผู้ส่ง ทั้งบุคคลธรรมดาและองค์กรที่จัดตั้งขึ้นในรัฐผู้รับ ภายในขอบเขตที่กฎหมายระหว่างประเทศอนุญาต

ฯลฯ

ฯลฯ

(ณ) เป็นตัวแทนหรือจัดให้มีผู้แทนที่เหมาะสมสำหรับชนชาติของรัฐผู้ส่งในศาลและหน่วยงานอื่นของรัฐผู้รับ เพื่อความมุ่งประสงค์ที่จะให้ได้มาซึ่งมาตรการชั่วคราวสำหรับการรักษาสีทธิและผลประโยชน์ของชนชาติเหล่านี้ไว้ตามกฎหมายและข้อบังคับของรัฐผู้รับในกรณีที่ชนชาติเหล่านี้ไม่สามารถปกป้องสิทธิและผลประโยชน์ของตนในเวลาอันเหมาะสมได้ เพราะเหตุของการไม่อยู่หรือเหตุอื่นใด ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับหลักปฏิบัติและวิธีดำเนินการที่ใช้อยู่ในรัฐผู้รับ

ฯลฯ

ฯลฯ

^๕ มาตรา ๑๐๘ ถ้าบุคคลใดร้องขออนุญาตต่อพนักงาน เพื่อกระทำการเฉพาะสิ่งเฉพาะอย่างแทนบุคคลอื่น พนักงานอาจเรียกให้ผู้ที่ร้องขอเช่นนั้น แสดงใบมอบอำนาจเป็นลายลักษณ์อักษรจากบุคคลซึ่งตนร้องขอจะกระทำการแทนนั้นได้ ถ้าและไม่มีใบมอบอำนาจเช่นนั้นมาแสดง พนักงานจะไม่ยอมกระทำการกับผู้นั้นก็ได้

(คุณพรทิพย์ จาละ)

เลขานุการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

กันยายน ๒๕๕๒